

MASARYKOVA UNIVERZITA

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

GEOGRAFICKÝ ÚSTAV

NÁVRH GEOGRAFICKÉHO KURIKULA PRO GYMNÁZIA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Adam Kajn

Brno

květen 2006

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

V Týništi nad Orlicí dne 10. května 2006

Moje poděkování patří doc. RNDr. Aloisu Hynkovi, CSc. za jeho čas, pomoc, trpělivost a cenné připomínky, které mi věnoval. Dále bych rád poděkoval Mgr. Zuzaně Paulů, profesorce zeměpisu na Gymnáziu Boženy Němcové v Hradci Králové, za její pomoc a ochotu. Poslední dík patří mým rodičům a všem, kteří mě podporovali při tvorbě této práce.

Adam Kajn

OBSAH

1. ÚVOD.....	5
2. KURIKULÁRNÍ REFORMA V ČESKÉ REPUBLICE.....	6
3. RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO GYMNAZIÁLNÍ VÝUKU (RVP GV)....	7
3.1 Základní důvody a východiska pro tvorbu RVP GV.....	7
3.1.1 Klíčové kompetence v rámci RVP GV.....	7
3.1.2 Očekávané výstupy.....	8
3.1.3 Učivo.....	8
3.1.4 Vzdělávací oblasti v rámci RVP GV.....	8
4. POSTAVENÍ A POJETÍ ZEMĚPISU V RVP GV.....	9
4.1 Vzdělávací obsah Zeměpisu v rámci RVP GV.....	9
4.1.1 Přírodní prostředí.....	9
4.1.2 Sociální prostředí.....	9
4.1.3 Životní prostředí.....	10
4.1.4 Regiony.....	10
4.1.5 Kartografie, geografické informace a zdroje dat.....	11
5. NÁVRH GEOGRAFICKÉHO KURIKULA.....	12
5.1 Téma: Země jako vesmírné těleso.....	12
5.1.1 Vědomosti.....	12
5.1.2 Dovednosti.....	13
5.1.3 Schopnosti.....	13
5.1.4 Postoje.....	13
5.1.5 Hodnoty.....	14
5.2 Využití více typů výukových metod ve výuce Zeměpisu v RVP GV.....	14
6. MÁ ZKUŠENOST S VÝUKOU ZEMĚPISU NA GYMNAZIU – UČEBNÍ PLÁN GYMNAZIA BOŽENY NĚMCOVÉ V HRADCI KRÁLOVÉ.....	15
6.1 Učební plán čtyřletého studia platný od 1.9.1998.....	15
6.2 Učební plán čtyřletého studia platný od 1.9.2004.....	16
6.3 Zeměpisu na gymnáziu ubylo.....	16
6.4 Tematický plán výuky Zeměpisu - 1. ročník.....	17
6.5 Tematický plán výuky Zeměpisu – 2. ročník.....	18
6.6 Tematický plán výuky Zeměpisu – 3. ročník.....	20

7. OSNOVA ZEMĚPISNÉHO SEMINÁŘE NA GBN HK PRO TŘETÍ A ČTVRTÝ ROČNÍK.....	21
7.1 3. ročník – tematický plán.....	21
7.2 4. ročník – tematický plán.....	23
8. MATURITNÍ ZKOUŠKA.....	25
8.1 Dosavadní podoba.....	25
8.2 Připravovaná podoba státní maturitní zkoušky.....	25
8.2.1 Společná část maturitní zkoušky.....	26
8.2.2 Profilová část maturitní zkoušky.....	26
8.2.3 Přehled zkoušek zadávaných MŠMT v rámci státní maturity v školním roce 2007/2008.....	27
8.2.4 Zeměpis v rámci státní maturitní zkoušky.....	28
8.2.5 Obecná specifika státní maturitní zkoušky ze Zeměpisu.....	28
8.3 Vztah státní maturitní zkoušky a přijímacích zkoušek na VŠ.....	29
9. USGS.....	30
9.1 Přehled Standardů výuky Zeměpisu v USA.....	31
9.1.1 Standard 14: jak lidská činnost modifikuje životní prostředí.....	32
9.1.1.1 Grades K – 4.....	32
9.1.1.2 Grades 5 – 8.....	33
9.1.1.3 Grades 9 – 12	33
10. Hodnocení kurikulární reformy.....	34
11. Závěr.....	35
12. Seznam zkratk.....	36
13. Použitá literatura.....	37

1. Úvod

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Výzkumný ústavem pedagogickým v Praze zahájilo již v druhé polovině devadesátých let reformu českého školství. Schválením nového školského zákona (Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání) vstoupila v platnost na území České republiky soustava nových kurikulárních dokumentů MŠMT. Hlavní cíl reformy spočívá v přechodu od centrálního řízení škol k jejich spolurozhodování při výchovném procesu, ve změně orientace výuky od předávání hotových poznatků a informací k jejich samostatnému vyhledávání, hodnocení a praktickému využívání. V souladu s celoevropským trendem se zaměřuje na schopnost učení se, řešení problémů a komunikaci každého žáka.

Proč k reformě dochází?

S jistotou můžeme tvrdit, že jde o celosvětový trend, v jehož čele stojí státy Evropské unie. Ukazuje se, že země, které k této reformě v minulosti přistoupily, dnes začínají sklízet první úspěchy. Např. v mezinárodních srovnáních obsazují žáci ze severských států Evropy přední příčky ve všech sledovaných oblastech.

O úspěchu reformy v České republice budou rozhodovat především učitelé na jednotlivých školách. Její výsledky se ovšem projeví až za řadu let....

2. Kurikulární reforma v České republice

Kurikulární reforma, jejíž principy byly zformulovány v Národním programu rozvoje vzdělávání, tzv. Bílé knize, zavádí do vzdělávání v České republice nový model dvoustupňového kurikula, založený na participaci škol při tvorbě kurikulárních dokumentů. Tím se významně posiluje jejich autonomie a odpovědnost za kvalitu vzdělávání.

Na státní úrovni vznikají rámcové vzdělávací programy (RVP). Ty stanovují závazný rámec vzdělávání a standardní vzdělávací obsah pro předškolní, základní i střední vzdělávání.

Druhou úroveň tvoří školní vzdělávací programy (ŠVP). Ty připravují samy školy, a mohou tak významně ovlivnit vzdělávání jak ve fázi realizační, tak již ve fázi projektové. Při tvorbě vlastních ŠVP mohou školy zohlednit specifika žáků, záměry a podmínky dané školní instituce, materiální vybavení, složení pedagogického sboru atd. Na druhou stranu se tvorba vlastních ŠVP váže na určité povinnosti – musí být v souladu s RVP, musí respektovat nároky na moderní způsob výuky, založené na aktivním přístupu studentů k výuce, jejich tvůrčím schopnostem, kooperaci mezi sebou a komunikaci s učitelem.

3. Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální výuku (RVP GV)

RVP GV je nový pedagogický dokument, který respektuje současné trendy efektivního vzdělávání v Evropě a nahradí stávající Standard vzdělávání na čtyřletém gymnáziu. RVP GV vyjadřuje státní normativ absolventské úrovně na gymnáziu, který mají splňovat všechny školy. Nepředstavuje tedy školní osnovy v tradičním pojetí. Zároveň neplní ani funkci katalogu gymnaziálních maturitních požadavků. V souvislosti s novým konceptem gymnaziálního vzdělávání byla vytvořena pilotní verze Rámcového vzdělávacího programu pro gymnaziální vzdělávání podle níž 16 vybraných pilotních škol z celé České republiky ověřuje od září roku 2004 do června roku 2006 tvorbu školních vzdělávacích programů.

3.1 Základní důvody a východiska pro tvorbu RVP GV

RVP GV je koncipován tak, aby vyvažoval množství poznatků, které se studenti ve škole naučí, s jejich schopností tyto poznatky uplatnit, osvojené vědomosti prakticky využívat a rozvíjet potřebné dovednosti. Hlavním cílem je upustit od výuky vedoucí k prosté znalosti faktů a pojmů. Z tohoto důvodu se koncepce vzdělávání odvíjí od tzv. klíčových kompetencí ve vzdělání, formulovaných v celoevropském dokumentu „Vzdělání a odborná příprava v Evropě do roku 2010“ (tzv. Lisabonský proces). Ty představují souhrn hodnot, dovedností, schopností a návyků důležitých pro osobní rozvoj každého člena společnosti.

3.1.1 Klíčové kompetence v rámci RVP GV

- **kompetence k učení**
- **kompetence k řešení problémů**
- **kompetence komunikativní**
- **kompetence sociální a personální**
- **kompetence občanské**

Osvojení těchto klíčových kompetencí má význam pro osobní rozvoj studentů a má jim pomoci k tomu, aby se dokázali aktivně zapojit do společnosti a uplatnit se v osobním i profesním životě.

3.1.2 Očekávané výstupy

Očekávané výstupy přinesou zásadní změnu v pojetí vzdělávacího obsahu. Mají povahu závazných a zároveň ověřitelných výsledků vzdělávání, a představují tedy cílovou rovinu gymnaziálního vzdělávání. Jsou formulovány jako činnosti vypovídající o znalosti faktů, pojmů a postupů, ale hlavně o jejich využívání při komplexních myšlenkových pochodech i praktických činnostech. Stanovují, k čemu mají studenti prostřednictvím učiva na gymnáziu dospět.

3.1.3 Učivo

Učivo je v RVP GV, po očekávaných výstupech, druhou stěžejní složkou vzdělávacího obsahu jednotlivých oborů. Je chápáno jako prostředek pro dosažení očekávaných výstupů a představuje závazný výčet vzdělávacích témat, námětů a činností, které každá škola musí nabídnout studentům k osvojování.

3.1.4 Vzdělávací oblasti rámci RVP GV

Vzdělávací obsah je v RVP GV rozdělen do osmi **vzdělávacích oblastí**, které jsou dále členěny do obsahově blízkých vzdělávacích oborů:

- Jazyk a jazyková komunikace – Český jazyk a literatura, Cizí jazyk
- Matematika a její aplikace – vzdělávací oblast je současně vzdělávacím oborem
- Člověk a příroda - Fyzika, Chemie, Biologie, Geografie, Geologie
- Člověk a společnost - Občanský a společenskovědní základ, Historie
- Člověk a svět práce - vzdělávací oblast je současně vzdělávacím oborem
- Člověk a zdraví – Výchova ke zdraví, Tělesná výchova
- Umění a kultura – Hudební obor, Výtvarný obor
- Informační a komunikační technologie - vzdělávací oblast je současně vzdělávacím oborem

Tento přístup zdůrazňuje mezioborové přesahy vzdělávacích oborů a může být inspirací při propojování jejich obsahů. RVP GV přitom prostřednictvím vzdělávacího obsahu stanovuje úroveň vzdělání závaznou pro všechny studenty.

4. Postavení a pojetí Zeměpisu v RVP GV

Geografie jako věda, tvoří průnik fyzickogeografických, socioekonomických a technických vědních oborů. Na základě toho lze konstatovat, že geografie, jako celek, dnes tvoří zcela specifickou vědní kategorii tzv. přírodovědněsociálních oborů. Stejně tak má školní zeměpis nezastupitelné předpoklady pro zajištění kooperace přírodovědně, společenskovědně a technicky zaměřených předmětů. Zeměpis v sobě také zahrnuje základy vědních oborů, na které při výuce na gymnáziu nezbyvá prostor – klimatologie, geologie, meteorologie, sociologie, etnografie atd.

4.1 Vzdělávací obsah Zeměpisu v rámci RVP GV

Vzdělávací obsah Zeměpisu je v rámci RVP GV rozdělen do pěti tematicky blízkých oblastí. Pro každou z nich jsou stanoveny očekávané výstupy, které reprezentují znalosti a dovednosti, jež by měl student dosáhnout po absolvování každého tematického celku.

4.1.1 Přírodní prostředí

Očekávané výstupy studenta:

- porovná postavení Země ve vesmíru a podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy
- objasní principy mechanismu deskové tektoniky
- porovná na příkladech mechanismy působení endogenních a exogenních procesů a jejich vliv na utváření zemského povrchu a na život lidí
- rozliší složky a prvky fyzickogeografické sféry, objasní mechanismy v ní probíhající a zákonitosti v rozmístění uvedených složek a prvků

4.1.2 Sociální prostředí

Očekávané výstupy studenta:

- posoudí dynamiku vývoje obyvatelstva na Zemi, geografické, demografické a hospodářské aspekty působící na chování, pohyb, rozmístění a zaměstnanost obyvatelstva
- posoudí světové hospodářství jako otevřený dynamický systém s určitými složkami, strukturou a funkcemi a zohlední faktory územního rozmístění hospodářských aktivit

- zhodnotí bilanci a perspektivu světových surovinových a energetických zdrojů
- analyzuje hlavní rasová, etnická, jazyková, náboženská, kulturní a politická specifika s ohledem na způsob života a životní úroveň v kulturních regionech světa
- porovnává státy světa a jejich zájmové integrace podle vzájemné podobnosti a odlišnosti
- lokalizuje na politické mapě světa hlavní aktuální geopolitické změny
- identifikuje obecné základní geografické znaky sídel
- lokalizuje na mapách hlavní sídelní a hospodářské jádrové a periferní oblasti světa, zdůvodní příčiny perifernosti v konkrétních regionech

4.1.3 Životní prostředí

Očekávané výstupy studenta:

- posoudí krajiny jako systém pevninské části krajinné sféry se specifickými znaky, určitými složkami, strukturou, okolím a funkcemi
- analyzuje na konkrétních příkladech přírodní a kulturní krajinné složky a prvky krajiny
- zhodnotí hlavní rizika působení přírodních a společenských faktorů na životní prostředí
- analyzuje hlavní výchovné, hospodářské a právní nástroje ochrany přírody a životního prostředí

4.1.4 Regiony

Očekávané výstupy studenta:

- vymezí mikroregion (místní region podle bydliště, školy) na mapě podle zvolených kritérií zhodnotí přírodní, hospodářské a kulturní poměry mikroregionu a jeho vazby k vyšším územním celkům a regionům
- posoudí aspekty polohy, přírodních poměrů a zdrojů České republiky
- lokalizuje na mapách hlavní rozvojová jádra a periferní oblasti České republiky
- analyzuje podstatné politické a socioekonomické transformační procesy probíhající v České republice
- lokalizuje na mapách hlavní makroregiony světa, vymezí jejich polohu a zhodnotí jejich přírodní, kulturní, politické a hospodářské poměry
- posoudí postavení makroregionů světa podle různých srovnávacích kritérií

4.1.5 Kartografie, geografické informace a zdroje dat

Očekávané výstupy studenta:

- používá prakticky dostupné kartografické produkty a další geografické zdroje dat a informací v tištěné i elektronické podobě pro řešení geografických problémů
- lokalizuje s pomocí map a vymezuje podle určitých kritérií důležité topografické útvary v krajině
- lokalizuje a vzájemně porovnává objekty (systémy) a procesy v geografickém prostředí, rozlišuje v něm znaky společné a znaky odlišné
- zdůvodní nerovnoměrnost v rozmístění a ve vývoji objektů geografické sféry
- používá s porozuměním vybranou geografickou, topografickou a kartografickou terminologii
- vytváří a využívá vlastní mentální (myšlenková) schémata a mentální mapy pro orientaci v konkrétním prostředí

5. Návrh geografického kurikula pro výuky na gymnáziu

5.1 Téma: Země jako vesmírné těleso

Klíčové kompetence

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. V rámci učiva Země jako vesmírné těleso bychom měli u žáka rozvíjet tyto vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty:

5.1.1 Vědomosti

- Co je to planetární geografie?
- Základní koncepce vzniku Země a vesmíru. Hypotéza Velkého třesku.
- Vesmír. Vzdálenosti ve Vesmíru. Z čeho se Vesmír skládá?
- Sluneční soustava. Slunce a sluneční záření. Planety.
- Vznik Země. Názory na postavení Země ve Vesmíru.
- Tvar a velikost Země (geoid, rotační elipsoid, referenční elipsoid).
- Zeměpisné souřadnice (zeměpisná délka a zeměpisná šířka, severní a jižní pól, rovník, polární kruhy, poledník, rovnoběžka).
- Rotační pohyb Země (úhlová a obvodová rychlost rotace, důkazy a důsledky rotace).
- Oběh Země kolem Slunce (vzdálenost Země od Slunce, pohyb Země po oběžné dráze, tropický rok, nebeská sféra, ekliptika, světový rovník, jarní a podzimní bod, roční období, tepelné pásy Země).
- Čas a časová pásma (pravý a střední sluneční den, místní čas, pásmový čas, časová pásma, datová hranice).
- Slapové jevy (barycentrum, mořské dmutí: půldenní příliv, skočný a hluchý příliv, využití mořského dmutí).
- Měsíc.
- Zatmění Slunce a Měsíce.
- Výzkum a dobývání vesmíru.
- Dálkový průzkum Země.

Učivo by mělo být doplněno velkým množstvím schémat, obrázků a modelů které slouží hlavně k pochopení a rychlejšímu zapamatování učiva.

5.1.2 Dovednosti

Student toto učivo prakticky uplatní při pochopení mechanismu střídání dne a noci, ročních období a jejich vlivu na dění na Zemi. Na základě znalostí o pásmovém času umí určit pásmový i místní čas daného místa a země světa. Pochopením mechanismu slapových jevů a mořského dmutí student dovede posoudit rizika vln v přístavech, dovede určit čas přílivu a odlivu, posoudit výhody či nevýhody přílivových elektráren, jako zdroje obnovitelné energie. Znalosti o pohybech vesmírných těles student využívá k pochopení principů zatmění Slunce a Měsíce. Dovede prakticky využít znalosti ke stanovení zeměpisné šířky místa dle hvězd.

5.1.3 Schopnosti

Toto učivo rozvíjí především logické myšlení a schopnost uvažovat v souvislostech. Cílem je, aby student rozvíjel svůj intelekt a nebyl pouze zahlcován empirickými fakty. Mnoho jevů v této oblasti učiva spolu úzce souvisí a student si tak spojuje získané vědomosti do souvislostí. Např. vztah mezi zeměpisnou šířkou a podnebím, pohyb Země a čas, střídání ročních období díky oběhu Země kolem Slunce, vliv Měsíce a Slunce na vznik slapových jevů atd. Student by si měl uvědomit, co s čím souvisí a proč dochází k určitým jevům. Zároveň se rozvíjí jeho představivost a obrazové myšlení. Obsah této kapitoly se také úzce prolíná se znalostmi z matematiky, fyziky.

5.1.4 Postoje

Student si vytváří vlastní postoj ke dvěma základním koncepcím vzniku vesmíru: kreativistické a evolucionistické. Většina vědců se přiklání ke koncepci evolucionistické, ale jsou i tací, kteří věří, že Vesmír, Zemi a život na Zemi stvořil Bůh. Záleží na každém z nás, ke kterému názoru se přikloníme. V poslední době se také objevují názory, že život nevznikl na Zemi, ale byl na Zemi „dopraven“ pádem meteoritu. Velice diskutovaným tématem jsou také mimozemské civilizace, jejich ne - existence v naší Sluneční soustavě.

5.1.5 Hodnoty

Studenti by si měli po absolvování této kapitoly, uvědomit výjimečnost naší modré planety. Měli by být schopni zamyslet se nad zdánlivě banálními a samozřejmými věcmi, jako je střídání dne a noci, ročních období, existencí života, slunečním zářením a jeho životadárným vlivu. Měli by být schopni ocenit jedinečnost tohoto systému a znát rizika, která by jej mohla nenávratně poškodit.

Díky velkému rozmachu vědy a techniky pronikáme stále více do nejbližších i vzdálených koutů Vesmíru. Dovídáme se stále více a více informací, které nám mohou otevřít brány novému poznání.

5.2 Využití více typů výukových metod ve výuce Zeměpisu v RVP GV

Moje zkušenost s výukou zeměpisu na gymnáziu z pohledu využití různých typů výukových metod je prakticky nulová. Výklad byl často jediným typem používané metody. Zřídka jsme shlédli videodokument. To je nutné změnit!

Jsem zastáncem názoru, že typy výukových metod by se měli co nejvíce střídat. A právě zeměpis se tomuto přístupu otevírá, ze všech vyučovaných předmětů, asi nejvíce. Je zde celá škála výukových metod, které lze použít. Výklad, samostudium, dialog učitele se studentem, diskuze studentů na dané téma, skupinová práce, exkurze, beseda s odborníkem, práce s odbornou literaturou, internetem, shlédnutí naučných videodokumentů, prezentace, terénní cvičení, brainstorming atd. Důležitá je také osoba samostatného pedagoga. Ten by měl jít studentům příkladem, měl by je motivovat k vyšším výkonům a především mít chuť a odhodlání zdokonalovat se ve své práci.

6. Má zkušenost s výukou Zeměpisu na gymnáziu - Učební plán Gymnázia Boženy Němcové v Hradci Králové

6.1 Učební plná čtyřletého studia platný od 1. 9. 1998

Ročník	1	2	3	4
Český jazyk	3	3	3	4
Cizí jazyk 1	3	3	4	4
Cizí jazyk 2	3	4	3	3
ZSV	1	1	2	2
Dějepis	2	2	2	-
Zeměpis	2	2	2	-
Matematika	4	4	3	4
Fyzika	3	2	2	-
Chemie	2	3	2	2
Biologie	2	3	2	2
Informatika	2	-	-	-
Estetika výchova	2	2	-	-
Tělesná výchova	2	2	2	2
Volit. předmět 1	-	-	2	2
Volit. předmět 2	-	-	2	2
Volit. předmět 3	-	-	-	2
Volit. předmět 4	-	-	-	2
Součet hodin	31	31	31	31

6.2 Učební plná čtyřletého studia platný od 1. 9. 2004

Ročník	1	2	3	4
Český jazyk	3	3	3	4
Cizí jazyk 1	3	3	4	4
Cizí jazyk 2	3	4	3	3
ZSV	1	1	2	3
Dějepis	2	2	2	-
Zeměpis	2	2	-	-
Matematika	4	4	3	4
Fyzika	3	2	2	-
Chemie	2	3	2	-
Biologie	2	3	2	-
Informatika	2	-	-	-
Estetika výchova	2	2	-	-
Tělesná výchova	2	2	2	2
Volit. předmět 1	-	-	2	3
Volit. předmět 2	-	-	2	3
Volit. předmět 3	-	-	-	3
Volit. předmět 4	-	-	-	3
Součet hodin	31	31	31	31

6.3 Zeměpisu na gymnáziu ubylo

Z těchto tabulek je zřejmé, že výuka zeměpisu na gymnáziu Boženy Němcové v Hradci Králové ztrácí své pozice. Z výuky ve třech ročnících se přechází na dvouletý systém výuky zeměpisu. Tento postup neskryvaně kritizuje i Mgr. Zuzana Paulů, profesorka zeměpisu na výše zmíněném gymnáziu. Podle ní dochází z důvodu časové tísně k značnému zestručnění obsahu učiva. V některých případech dokonce k jeho neprobrání. Přitom při srovnání zeměpisu s rozsahem blízkými přírodovědnými i humanitně zaměřenými předměty, jakými jsou biologie, chemie, fyzika či dějepis je zřejmé, že u nich tříletá dotace dodržena byla.

Zastánci tohoto systému by mohli namítnout, že studentům se zájmem o geografii slouží volitelný předmět Zeměpisný seminář ve třetím a čtvrtém ročníku čtyřletého gymnázia. Podle mě si však zeměpis zaslouží více. Přejme si, aby byl opět vyučován povinně ve třech ročnících.

6.4 Tematický plán výuky Zeměpisu - 1. ročník

tématický celek	počet hodin	měsíc
I. Shrnutí a opakování poznatků ze ZŠ	3	září
II. Evropa	30	září - leden
1. Geografická poloha 2. Přírodní poměry 3. Obyvatelstvo 4. Hospodářství 5. Oblasti Evropy, územní a hospodářské rozdíly, integrace a spolupráce, významné státy regiony, města 5.1 Západní Evropa 5.2 Jižní Evropa 5.3 Severní Evropa 5.4 Střední Evropa 5.5 Středovýchodní Evropa 5.6 Východní Evropa		
III. Česká republika	33	únor - červen
1. Geografická poloha 2. Přírodní prostředí 3. Obyvatelstvo a sídla 4. Hospodářství 5. Oblasti ČR		

Rozšiřující učivo:

Hlavní geografické výzkumné objevy, cesty, objevitelé a cestovatelé, hlavní světové civilizační oblasti, environmentální problémy jednotlivých regionů, EU jako základ integrované Evropy

6.5 Tematický plán výuky Zeměpisu - 2. ročník

tématický celek	počet hodin	měsíc
I. SVĚTADÍLY A OCEÁNY	4	září
1. Členění pevniny na světadíly 2. Světový oceán a jeho součásti 3. Polární oblasti 3.1. Arktida 3.2. Antarktida		
II. AFRIKA	15	září - listopad
1. Geografická poloha 2. Přírodní poměry 3. Osvojování Afriky lidmi, obyvatelstvo 4. Hospodářství 5. Oblasti Afriky jejich charakteristiky 6. Významné státy a města		
III. AUSTRÁLIE, OCEÁNIE	4	prosinec
1. Geografická poloha, části A a O 2. Přírodní poměry 3. Osvojování A a O lidmi, obyvatelstvo 4. Australský svaz 5. Tichomoří		
IV. AMERIKA	30	leden - květen
1. Severní Amerika 1.1 Geografická poloha 1.2 Přírodní poměry 1.3 Osvojování SA lidmi, obyvatelstvo 1.4 Kanada 1.5 USA		

1.6 Střední Amerika		
2. Jižní Amerika		
2.1 Geografická poloha 2.2 Přírodní poměry 2.3 Osvojování JA lidmi, obyvatelstvo 2.4 Jednotlivé regiony JA		

6.6 Tematický plán výuky Zeměpisu - 3. ročník

tématický celek	počet hodin	měsíc
I. OBECNÁ GEOGRAFIE	15	září - říjen
1. Úvod do geografie 2. Historický přehled vývoje geografie 3. Země jako vesmírné těleso 4. Kartografie		
II. FYZICKOGEOGRAFICKÁ SFÉRA	27	listopad - únor
1. Litosféra 2. Pedosféra 3. Kryosféra 4. Hydrosféra 5. Atmosféra 6. Biosféra		
III. SOCIOEKONOMICKÁ SFÉRA	24	únor - květen
1. Obyvatelstvo 2. Sídla 3. Zemědělství 4. Průmysl 5. Doprava 6. Služby 7. Cestovní ruch 8. základy politické geografie		
IV. KRAJINA A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	10	červen
1. Ekologie a environmentalistika 2. Globální ekologické problémy 3. Ochrana životního prostředí 4. Trvale udržitelný rozvoj lidské společnosti		

7. Osnova Zeměpisného semináře na GBN HK pro třetí a čtvrtý ročník

7.1 3. ročník – tematický plán

Zeměpisný seminář je ve třetím ročníku čtyřletého gymnázia zaměřen na geografii cestovního ruchu. Přestože CR patří mezi významné aktivity člověka a je důležitou součástí hospodářství, je dnes geografie cestovního ruchu – GCR považována za novou geografickou disciplínu. Předmětem jejího studia jsou prostorová hlediska vztahů mezi CR a ostatními složkami geosféry.

	Tematický celek	počet hodin	měsíc
I.	Svět 21. století, politická geografie	3	září
	Všeobecné základy zeměpisu ČR	3	
II.	Zeměpis cestovního ruchu ČR	16	říjen-listopad
	Přírodní předpoklady CR Kulturněhistorické předpoklady CR Socioekonomické předpoklady CR Oblasti CR v ČR		
III.	Zeměpis ČR Evropy	20	prosinec-únor
	Střední Evropa Jižní Evropa Západní Evropa Východní Evropa		
IV.	Zeměpis ČR ostatních světadílů	20	únor-červen
	Amerika Afrika Austrálie Oceánie Antarktida		

Rozšiřující učivo:

Vývoj státního území od minulosti do současnosti – u jednotlivých významných států.

Specifika regionů, srovnávací údaje.

Revitalizace současných městských center, venkovské krajiny.

Vliv lidské společnosti na krajinu a životní prostředí.

Ekologie, environmentalistika a geografie.

Předmět je ukončen vypracováním samostatné práce na dané téma – itinerář.

7.2 4. ročník – tematický plán

Ve vyučování předmětu zeměpisný seminář si studenti osvojují určitý systém vybraných poznatků z různých geografických oborů. Výuka obohacuje studenty v návaznosti na učivo zeměpisu na gymnáziu, umožňuje studentům orientovat se v současném světě, pochopit problémy lidstva, civilizační rizika a perspektivy budoucnosti Země. Dále slouží jako příprava studentů na přijímací zkoušky na vysoké školy.

Stálou součástí výuky by měl být soustavný nácvik správného používání pojmů, hledání příčinných souvislostí řešení problémů souvisejících s poznáváním přírody a s praktickým životem.

	tematický celek	počet hodin	měsíc
I.	Historický přehled geografie	2	září -
II.	Planeta Země	6	
III.	Globus a mapa	2	
IV.	Přírodní obraz Země	10	
V.	Společenské a hospodářské složky krajiny	10	
VI.	Politické rozdělení světa	2	- leden
VII.	Zeměpis světadílů a oceánů	26	únor -
	Česká republika Evropa Asie Amerika Afrika Oceánie		
VIII.	Krajina a životní prostředí	libovolný	
IX.	Praktický zeměpis	libovolný	- květen

Rozšiřující učivo:

Klimatické změny v současném světě.

Aktuální trendy a perspektiva demografického vývoje světa.

Problematika nucené migrace – migrace uprchlíků.

Environmentální problémy jednotlivých regionů.

Vliv lidské společnosti na krajinu a životní prostředí.

Vymezení a posloupnost v řazení tematických celků a hodinové dotace nejsou pro vyučujícího závazné. Vyučující může uspořádat obsah učiva dle své úvahy s přihlédnutím ke konkrétním možnostem a k aktuální situaci.

8. Maturitní zkouška

8.1 Dosavadní podoba maturitní zkoušky

Vzdělávání na gymnáziu se ukončuje maturitní zkouškou. Účelem maturitní zkoušky je ověřit, jak žáci dosáhli cílů vzdělávání stanovených rámcovým a školním vzdělávacím programem, zejména ověřit úroveň vědomostí, dovedností a postojů žáka. V současné době je maturitní zkouška tvořena dvěma částmi: společnou a volitelnou. Žák dosáhne úplné středoškolského vzdělání po splnění obou těchto částí.

Do společné části maturitní zkoušky patří zkouška z Českého jazyka a literatury a z cizího jazyka, vyučovaného na gymnáziu – obecně si může žák vybrat ze šesti možností: angličtina, francouzština, italština, němčina, ruština, španělština.

Do volitelné části maturitní zkoušky si žák vybírá ze dvou nebo tří předmětů, vyučovaných na gymnáziu – na výběr má z těchto možností: cizí jazyk 2, dějepis, zeměpis, biologie, základy společenských věd, estetická výchova, matematika, fyzika, chemie.

Zkouška z ČJ a literatury má dvě složky, písemnou a ústní. Písemná složka zkoušky z ČJ trvá celkem 120 minut. Ústní složka zkoušky z ČJ trvá 15 minut, žák má 15 minut na přípravu. Koná se před zkušební maturitní komisí. Zkouška z cizího jazyka má rovněž složku písemnou a ústní. Písemná složka zkoušky trvá 90 minut a zahrnuje gramatický text, poslech a porozumění textu v cizím jazyce spolu s jeho interpretací. Ústní složka trvá 15 minut a žák má 15 minut na přípravu. Koná se rovněž před maturitní komisí.

8.2 Přípravovaná podoba státní maturitní zkoušky

Dne 4. 2. 2003 schválilo Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy dokument "Nová maturitní zkouška". Potvrdilo tak záměr reformovat maturitní zkoušku a schválilo její koncepci. Na předním místě reformy je zvýšení objektivitu a spolehlivosti výsledku maturitní zkoušky. Maturitní vysvědčení by mělo poskytovat srovnatelnou a transparentní informaci o znalostech a dovednostech maturanta. Zvýšení vypovídací hodnoty maturitního vysvědčení je důležité jak pro zaměstnavatele, tak pro vyšší odborné i vysoké školy.

Maturitní zkouška bude mít od školního roku 2007/2008 dvě části, společnou a profilovou. Žák získá střední vzdělání s maturitní zkouškou, jestliže úspěšně vykoná obě části.

Společná část maturitní zkoušky se skládá ze tří zkoušek Aby žák vykonal společnou část, musí úspěšně složit všechny tři zkoušky. Rovněž profilová část obsahuje tři zkoušky, které žák musí úspěšně absolvovat. Kromě těchto povinných zkoušek si žák může zvolit až 4 zkoušky nepovinné.

8.2.1 Společná část maturitní zkoušky

Všechny zkoušky společné části zadává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. MŠMT určuje v rozsahu daném zákonem obsah a formu zkoušek, stanoví také kritéria a hodnocení.

Společná část maturitní zkoušky je prostorem pro vymezení základních požadavků státu na obsah a úroveň výsledků vzdělávání. Stát je nárokuje od škol poskytujících střední vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Společná část proto má všeobecný charakter. Obsah zkoušek se orientuje na základní znalosti a dovednosti studenta.

Všichni maturanti, bez rozlišení typů škol, vykonají ve společné části tyto zkoušky:

a) z českého jazyka, b) z cizího jazyka, c) volitelnou zkoušku.

Zkouška z ČJ má dvě složky, písemnou a ústní. Písemná složka zkoušky trvá celkem 120 minut. Ústní složka zkoušky trvá 15 minut, žák má 15 minut na přípravu. Koná se před zkušební maturitní komisí. Zkoušku z cizího jazyka si žák obecně může vybrat ze šesti možností (angličtina, francouzština, italština, němčina, ruština, španělština) Zkouška má, podobně jako zkouška z ČJ složky: písemnou a ústní.

Volitelnou zkoušku si žák obecně volí ze čtyř možností: matematiky, občanského základu, přírodovědně technického základu, informačně technologického základu . Zkoušky jsou písemné, mají formu testu a trvají 90 minut.

8.2.2 Profilová část maturitní zkoušky

Profilová část maturitní zkoušky slouží k profilaci škol a žáků, k uplatnění jejich specifík a záměrů. Skládá se ze tří povinných zkoušek a ze zkoušek nepovinných. Na rozdíl od společné části je stanovení obsahu, formy, témat a termínů zkoušek v profilové části maturity v pravomoci ředitele školy. Ten určí nabídku povinných zkoušek. Nabídka může být úzká a představovat pevné určení předmětu všech tří zkoušek. Může být naopak široká, tak aby si žák mohl předmět povinných profilových zkoušek volit z více možností.

8.2.3 Přehled zkoušek zadávaných MŠMT v rámci státní maturity ve školním roce 2007/2008

Společná část	Zkouška	volba z:
	Český jazyk	
	Cizí jazyk	Anglický jazyk 1 Německý jazyk 1 Francouzský jazyk 1 Španělský jazyk 1 Ruský jazyk 1 Italský jazyk 1
	Volitelná zkouška	Matematika 1 Občanský základ Přírodovědně technický základ Informačně technologický základ
Profilová část	Český jazyk a literatura	
	Polský jazyk	
	Cizí jazyk	Anglický jazyk 1 Francouzský jazyk 1 Italský jazyk 1 Německý jazyk 1 Ruský jazyk 1 Španělský jazyk 1 Anglický jazyk 2 Francouzský jazyk 2 Italský jazyk 2 Německý jazyk 2 Ruský jazyk 2 Španělský jazyk 2
	Matematika 2	
	Občanský a společenskovědní základ	
	Biologie	
	Chemie	
	Fyzika	
	Zeměpis	
	Dějepis	

8.2.4 Zeměpis v rámci státní maturitní zkoušky

Zeměpis patří mezi zkouškami k těm, které může žák skládat v rámci profilové části maturitní zkoušky. Obecným cílem maturitní zkoušky ze zeměpisu je ověřit úroveň osvojení geografických znalostí a dovedností žáka potřebných nejen pro budoucí vysokoškolské či vyšší odborné studium, ale také pro orientaci ve světě a v problémech současného světa, pro kritické nakládání s informacemi, komunikaci a rozhodování se ve prospěch udržitelného života na Zemi.

8.2.5 Obecná specifika státní maturitní zkoušky ze zeměpisu

Zkouška ze zeměpisu se bude konat formou didaktického testu tvořeného uzavřenými úlohami různého typu a otevřenými úlohami se stručnou odpovědí. Uzavřené úlohy jsou takové úlohy, kde žák volí odpověď z nabízených možností. Otevřené úlohy jsou pak takové úlohy, kde žák tvoří vlastní odpověď. V maturitním testu budou převažovat úlohy uzavřené (přibližně 80 % testu). Doba trvání testu je stanovena na 90 minut.

Procentuální zastoupení jednotlivých tematických okruhů v maturitním testu:

Tematické okruhy [%]

1. Přírodní prostředí 15–20
2. Sociální prostředí 20–25
3. Životní prostředí 15–20
4. Regiony 20–25
5. Kartografie, geografické informace a zdroje dat 15–20

8.3 Vztah státní maturitní zkoušky a přijímacích zkoušek na VŠ

Přijímací řízení na vysoké školy jsou většinou nutnou vstupní branou na akademickou půdu. Jde však spíše, podle mého názoru, o neobjektivní selekci než o spravedlivé oddělení zrna od plev. Zdá se ale, že by se systém mohl v brzké době změnit, respektive mohlo by se významně přesunout těžiště.

V současné době se totiž projednává návrh, nahradit přijímací řízení na VŠ státní maturitou.

Jak uvádí prorektorka pro vnitřní záležitosti z Univerzity Hradec Králové, Iva Jedličková, je vítána především výpovědní hodnota nové státní maturitní zkoušky. „ Výpovědní hodnota současných maturitních vysvědčení je velmi diskutabilní. Je zde patrný rozdíl mezi různými regiony i typy škol, a to i mezi gymnázii, natož mezi středními i odbornými školami. Podoba nových maturit dává velkou naději ke zrušení přijímacích zkoušek na naší univerzitě, nebo alespoň půjde o jejich významné doplnění, a to rozhodně pro většinu oborů. Zatím jsem nezjistila, že by v připravovaných státních maturitách bylo nějaké bílé místo, které by pro potřebu přijímacího řízení potřebovaly doplnit VŠ.“

(Učitelské noviny. 16/2006, 23 s.)

V tomto okamžiku je podle mého názoru dobré zmínit roli tzv. testů studijních předpokladů, jež jsou stěžejním prvkem přijímacích zkoušek na některých univerzitách. Z mého okolí je mi známo několik případů, kdy uchazeč o vysokoškolské vzdělání dosáhl vynikajících výsledků při tomto testu, po prvním semestru studia však akademickou půdu opustil. Důvodem byla neschopnost splnit kritéria daného studijního programu. To vypovídá jediné - tento typ testu nijak nezhodnocuje znalosti a zájem studenta o daný typ studijního programu, ani jeho komunikativní schopnosti, dnes velmi upřednostňované.

Osobně si myslím, že státní maturita by byla dobrým základním kritériem pro výběr uchazečů o studium na VŠ. Další možností je doplnění výsledků maturitních vysvědčení o ústní pohovor, především jen u vážných kandidátů o studium.

K další selekci by pak docházelo během prvního roku studia. Další výhodou by pak bylo ušetření nemalých finančních prostředků, vynakládaných na přijímací řízení, které v našem školství tak chybí.

9. USGS

United States Geography Standards popisují přístup k výuce zeměpisu v USA.

Každý standard pro daný stupeň vzdělávání se skládá ze dvou částí:

- a) co bude student po ukončení daného stupně znát
- b) co bude na základě znalostí z daného stupně schopen udělat

Student tedy získává znalosti, které pak transformuje v dovednosti, je proto důležité rozlišovat mezi „znát“ a „umět.“

Vzdělávací úrovně v USA a v ČR:

grades K-4 – přibližně odpovídá 1. stupni ZŠ

grades 5-8 – přibližně odpovídá 2. stupni ZŠ

grades 9-12 – přibližně odpovídá SŠ

Výuka zeměpisu na všech třech stupních (grades) v USA je rozdělena do celkem osmnácti oblastí – Standardů. Ty se v jednotlivých stupních liší svou náročností na množství informací, které student přijímá a které by měl po absolvování daného stupně „znát“ a „umět“. Na výuku zeměpisu v USA je kladen velký důraz, protože geografie v dnešní době zasahuje stále více do oblastí lidského života. Všichni lidé potřebují rozumět geografii, což znamená, že potřebují rozumět prostorovým souvislostem lidí, míst a životních prostředí na Zemi. Například to, že víme, že řeka Amazonka je nejdelší a nejvodnatější řekou světa neznamena, že rozumíme zeměpisu, dokud tento osamocený fakt není dán do souvislostí s růzností prostorových vztahů. Geografické pochopení nevyžaduje vědět jen polohu Amazonky. Ale proč je nejdelší řekou světa. Musíme porozumět a pochopit fyzikální procesy, které se na tomto faktu podílejí, dát si do souvislosti její využití z pohledu socioekonomického využití. Znat její vliv na ekologickou rovnováhu v území a biotu.

9.1 Přehled Standardů výuky Zeměpisu v USA

- Standard 1: Jak používat mapy a jiné ukazatele geografické informace, nástroje, technologie pro získání, zpracování a zápis informací v prostoru
- Standard 2: Používání mentálních map k uspořádání informací o lidech, místech, a prostředí v prostorových souvislostech
- Standard 3: Jak analyzovat prostorové rozmístění lidí, míst a životního prostředí Země
- Standard 4: Místa a regiony
- Standard 5: Místa a regiony (lidé vytvářejí regiony, aby vyjádřili/vysvětlili složitost Země)
- Standard 6: Jak kultura a zkušenosti ovlivňují lidské vnímání míst a regionů
- Standard 8: FG procesy a jejich vliv na zemský povrch
- Standard 9: Systémy v lidské společnosti - charakteristiky, rozdělení a stěhování lidských populací na zemském povrchu
- Standard 10: Charakteristika, rozložení a složitost kultur na Zemi
- Standard 11: Celosvětová ekonomická provázanost
- Standard 12: Procesy, uspořádání a funkce lidského osídlení
- Standard 13: Jak síly spolupráce a konfliktů mezi lidmi ovlivňují členění a ovládání zemského povrchu
- Standard 14: Jak lidská činnost modifikuje životní prostředí?
- Standard 15: Jak přírodní systémy ovlivňují lidskou společnost
- Standard 16: Změny, které se vyskytly ve významu, užití, distribuci a důležitosti zdrojů
- Standard 17: Jak užít geografii k výkladu minulosti
- Standard 18: Využití geografie při volbě místa pro budoucí život, práci a odpočinek

9.1.1 Standard 14: Jak lidská činnost modifikuje životní prostředí?

V dnešní době je dvousloví životní prostředí skloňováno ve všech pádech a vztah člověka k životnímu prostředí je v popředí zájmů politiků, ekonomů, vědců i mnoha obyčejných lidí, kterým není lhostejný dnešní svět. Žáci a studenti na amerických školách nejsou seznamováni jen s empirickými fakty, například že emise CO₂ jsou překračovány o tolik procent, že ročně vytěží člověk tolik milionů barelů ropy, že se ročně vykácí tolik km² deštného lesa v jižní Americe. Důraz je kladen především na předávání praktických informací. Jak mohou studenti sami ovlivnit životní prostředí, jaká je situace v jiných částech světa, jaké jsou limity přírodního prostředí. Měli by umět lokalizovat ve světě místa konkrétních problémů : desertifikace, zasolení půd, kyselé deště, dále by měli znát vztahy mezi růstem populace, rozvojem urbanizace,.....a jejich dopad na naši planetu. Měli by umět také přenášet lokální problémy do globálního měřítka a naopak. Srovnávat ekologické problémy v různých časových obdobích.

Snahou je ve studentovi vypěstovat vlastní názor na dění v dnešní společnosti. Kritický pohled na daný problém a hledání objektivního řešení. Student je nucen k zamyšlení a vlastnímu kreativnímu názoru. Myslím si, že tento model výuky zeměpisu na všech stupních českých škol chybí. USGS by nám měli být vzorem pro nový pohled na věc.

Příklady toho, co se žáci v jednotlivých stupních naučí:

9.1.1.1 Grades K-4

- jak si představujete atmosféru, hydrosféru, biosféru, litosféru v denním životě
- napište seznam toho, co potřebujete k životu a co získáváte z přírodního prostředí
- napište změny, které probíhají ve vašem regionu – využití půdy, stavba domů,... porovnání v čase
- porovnejte mapky a grafy: má růst populace vliv na přírodní prostředí, introdukce nových rostlin a zvířat,....

9.1.1.2 Grades 5-8

- popis jednotlivé složky země a ovlivnění jich lidskou činností
- jak je možné, že dopady lidské činnosti se projevují i na jiných místech, kde člověk přímo nepůsobí (pesticidy v řekách, přenos znečištění vzduchem,...)
- vysvětlí dopad stavby přehrad na okolí řeky
- porovnej mapy a tabulky a zjisti dopady určité lidské činnosti na jiných místech ve světě (Černobyl, kyselé deště,...)
- vývoj lidských technologií v čase a vyvozené dopady na životní prostředí

9.1.1.3 Grades 9-12

- limity přírodního prostředí – schopnost pojmout dopady (vlivy) lidských aktivit
- analýza vlivu člověka na změnu fauny a flóry daného regionu (znečištění řek, usychání lesů,
- těžba v pralesech, stavění golfových hřišť v suchých oblastech,...)
- jak mění místní komunita (studenti) lokální přírodní prostředí – v minulosti a nyní – srovnání (půdy, vegetace, řeky, fauna, klima,...)
- působení člověka a jeho globální dopady na přírodní prostředí – globální problémy
- pozitivní a negativní aspekty lidské činnosti v různých regionech světa (degradace tropických půd, znečištění ovzduší, odchylky od hydrologického cyklu,...)
- charakterizujte největší globální problémy, pokuste se o jejich prognózu a vývoj v budoucnosti (ozónová díra, růst teplot, přenos znečištění vzdušnými hmotami,...)
- rozdíly ve využívání půdy 19. a 20. století – srovnání
- konkrétní problémy: Aralské jezero

10. Hodnocení kurikulární reformy

Mnoho z nás si zvyklo, že změny přicházejí a odcházejí. Přemaluje se štít a nic se v podstatě nezmění. Já jsem rád, že kurikulární reforma a reforma českého školství obecně, nevede k tomu, abychom vyměnili vývěsní štít. Proto při pohledu zvenčí nedochází k radikálním změnám.

10.1 Pozitiva RVP GV

Je nutné si uvědomit, jaký obrovský prostor RVP GV poskytuje. Je opravdu velmi těžké dokázat si představit výuku úplně jinak, jestliže vás to nikdo neučil. Na VŠ jsou pedagogika nebo didaktika odbornou naukovou disciplínou, nebo, v lepším případě, je jí věnován jeden či dva semestry výuky. Jako kdyby se měl lékař naučit operovat ze skript. Je tedy v rukou učitelů, a nejen zeměpisu, jak se k nové metodě výuky postaví. Ať už nám jsou zdrojem inspirace evropské nebo americké školní systémy je jisté, že posun kupředu nastane v obou případech. Z pozice zeměpisu je kurikulární reforma značným přínosem. Je nutné změnit systém výuky z prostého kladení důrazu na znalost faktografie a posunout se dále. Rozvíjet kreativní myšlení studentů, využívat mezipředmětové přesahy a zaměřit se co nejvíce na praktické využití informací.

12. Závěr

Základním východiskem dvoustupňového kurikula je rozšířit vzdělávací autonomii škol. To znamená dát školám více volnosti ve volbě vlastních vzdělávacích směrů a výukových metod v celkovém pojetí výuky. Zároveň je ale respektováno právo každého studenta na určitou státem garantovanou úroveň vzdělávání. Stanovují se také určitá objektivní kritéria pro hodnocení kvality práce škol, vzdělávacího systému, a vzdělávacích výstupů. Zásadní změnou mají také projít používané metody výuky. Cílem je aktivní zapojení studenta do výukového procesu, a propojení obsahů jednotlivých předmětů do větších celků.

České školství v tuto chvíli stojí na prahu nové etapy. Žádná změna, aby vedla ke zdárnému konci se však nesmí uspěchat. To samé se týká reformy českého školství. I v tomto případě jde o postupný proces, jehož výsledky se projeví až za několik let.

Myslím si ,že dvoustupňové kurikulum v sobě skrývá dosud neobjevené možnosti v systému vzdělávání a představuje velkou výzvu. Je již jen na učitelích a studentech, jak s touto výzvou naloží.

13. Seznam zkratek:

A - Austrálie

CR - Cestovní ruch

ČJ - Český jazyk

ČR - Česká republika

GBN HK - Gymnázium Boženy Němcové, Hradec Králové

GCR - Geografie cestovního ruchu

JA - Jižní Amerika

MŠMT - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

O - Oceánie

RVP - Rámcový vzdělávací program

RVP GV - Rámcový vzdělávací program gymnaziální výuky

SA - Severní Amerika

ŠVP - Školní vzdělávací program

USA - The United States of America

USGS - United States Geography Standarts

VŠ - Vysoká škola

14. Použitá literatura:

Fisher, R.: *Učíme děti myslet a učit se*. Praha: Portál, 1997, 172 s.

Herink, J.; Tlach, S.: *Základy zeměpisných znalostí*. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, s.r.o., 2006, 120 s.

Hunterová, M.: *Účinné vyučování v kostce*. Praha: Portál 1999, 102 s.

Maňák, J.; Švec, V.: *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003, 219 s.,

Jedličková, I.: *Pozitiva státní maturity*. Učitel'ské noviny, GNOSIS, spol.s.r.o., 16/2006

Pařízek, V.: *Obecná pedagogika*. Praha: Karolinum, 1991, 71 s.

Petty, G.: *Moderní vyučování*. Praha: Portál, 1996, 380 s.

Průcha, J.: *Moderní pedagogika*. Praha: Portál, 1997, 495 s.

Švec, V.: *Pedagogická příprava budoucích učitelů: problémy a inspirace*. Brno: Paido, 1999, 163 s.

GEOGRAPHY FOR LIFE: *NATIONAL GEOGRAPHY STANDARDS*. Washington: USA, 1994, 272 s.

Internetové zdroje:

<http://www.msmt.cz>

<http://vuppraha.cz>

<http://www.cermat.cz>

<http://skolaonline.cz>

<http://www.nidv.cz>

<http://www.csicr.cz>

